LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 47 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

2020 m. kovo 19 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) 47 straipsnio pakeitimai, kuriuos nulėmė nepalanki epideminė situacija dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) ir dėl to paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija bei karantinas. DK 47 straipsnyje įtvirtinta galimybė paskelbti darbuotojams prastovą, kai Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė) paskelbia ekstremaliąją situaciją ir (ar) karantiną ir darbdavys dėl to negali suteikti darbuotojui darbo sutartyje sulygto darbo, nes dėl darbo organizavimo ypatumų nėra galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu, arba darbuotojas nesutinka dirbti kito jam pasiūlyto darbo. Šio reguliavimo galiojimo metu nuolat susiduriama su praktinėmis problemomis, kai darbdaviai piktnaudžiauja galiojančiu reguliavimu ir, negalėdami suteikti darbuotojams darbo dėl kitų priežasčių, nesusijusių su ekstremaliosios situacijos metu taikomais ribojimais, skelbia arba tęsia prastovas DK 47 straipsnio 1 dalies 2 punkto pagrindu. Taip pat ūkio subjektų patikrinimų metu nustatoma, kad darbuotojai faktiškai dirba prastovų metu arba galimai faktiškai dirba paskelbtų dalinių prastovų metu, kai pagal vietinius norminius teisės aktus nėra aišku, ar konkrečiu metu darbuotojas turėtų dirbti, ar šis laikas yra prastovos laikas, ir taip neteisėtai naudojamasi valstybės skiriama parama.

Akcentuotina, jog aptariamu pagrindu prastovos gali būti skelbiamos ne tik siejant su epidemine situacija dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos), bet ir kitais atvejais, kai šalyje bus paskelbta ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, taigi, reglamentavimas turi būti universalus, pritaikytas ir kitoms galimoms situacijoms. Be kita ko, šiuo metu nėra aišku, kiek laiko bus paskelbta ekstremalioji situacija dėl COVID-19 ligos ir kokia bus tolimesnė pandemijos situacija, o taip pat situacijos ir aplinkybės, kurių metu šis DK reglamentuotas prastovos paskelbimo pagrindas taip pat galės būti taikomas, todėl siekiant ateityje išvengti piktnaudžiavimo reglamentavimu, užtikrinti efektyvią prastovų, paskelbtų DK 47 straipsnio 1 dalies 2 punkto pagrindu kontrolę, įgyvendinti tinkamą valstybės teikiamos paramos panaudojimą, o taip pat siekiant teisinio aiškumo bei administracinės naštos mažinimo tiek verslo subjektams, tiek ir valstybės institucijoms, reikalingi DK 47 straipsnio pakeitimai.

DK 47 straipsnio 2 dalis reglamentuoja prastovos, paskelbtos DK 47 straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu, kai darbdavys negali suteikti darbuotojui darbo sutartyje sulygto darbo dėl objektyvių priežasčių ne dėl darbuotojo kaltės ir darbuotojas nesutinka dirbti kito jam pasiūlyto darbo, apmokėjimo tvarką. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2020 m. gruodžio 2 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-320-684/2020 nagrinėjo apmokėjimo už prastovos laiką, kai ji skelbiama dėl objektyvių priežasčių klausimą ir nurodė, kad „už visą pirmą prastovos mėnesį darbuotojui mokamas darbo užmokestis yra ne mažesnis kaip 1 minimali mėnesinė alga (toliau – MMA), nes DK 47 straipsnio 5 dalyje[1] nustatyta, kad kalendorinį mėnesį, kurį darbuotojui buvo paskelbta prastova, darbuotojo gaunamas darbo užmokestis už tą mėnesį negali būti mažesnis negu Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta minimalioji mėnesinė alga, kai jo darbo sutartyje sulygta visa darbo laiko norma. Taigi šalims nepateikus duomenų apie atsakovei mokėtą kitokio dydžio darbo užmokestį teismai pagrįstai už pirmą neterminuotos prastovos mėnesį nustatė 1 MMA apmokėjimo dydį ir už tolesnių prastovos mėnesių laikotarpius – po 40 proc. MMA, kaip tai ir nustato DK 47 straipsnio 5 dalis. <...> Du trečdaliai MMA už antrą ir trečią prastovos dienas

[1] DK 47 straipsnio redakcija, galiojusi iki 2020-03-18.

skaičiuojami, kai prastova trunka iš viso tik iki trijų dienų ir darbuotojas neprivalo būti darbe <...>“. Atsižvelgiant į kasacinio teismo pateiktą išaiškinimą dėl DK 47 straipsnio 2 dalyje nustatyto apmokėjimo už prastovą, manytina, kad reikalingi šio straipsnio pakeitimai, visų pirmą, numatant, kad ne mažiau kaip 1 MMA turi būti mokama už visą prastovos laiką, t. y., ne tik už pirmą prastovos mėnesį. Priešingu atveju darbuotojui būtų neužtikrinamos bent MMA dydžio pajamos pragyvenimui, kai jis turi darbą, tačiau dėl nuo jo valios nepriklausančių aplinkybių dirbti negali.

Atsižvelgiant į aukščiau paminėtas aplinkybes, parengtas Lietuvos Respublikos darbo kodekso 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – DK 47 straipsnio pakeitimo projektas). DK 47 straipsnio pakeitimo projekte siūloma tobulinti teisinį reguliavimą susijusį su prastovų apmokėjimu bei paskelbimo teisėtumu, nustatant, kad DK 47 straipsnio 1 dalies 2 punkto pagrindu prastova gali būti skelbiama tais atvejais, kai darbo nėra galimybės suteikti dėl Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino laikotarpiu nustatytų ribojimų, taip pat atlikti pakeitimus dėl pranešimų apie paskelbtas ar atšauktas prastovas teikimo bei dalinės prastovos taisyklių ir įforminimo, o siekiant mažinti administracinę naštą, kurią sukelia pranešimų dėl paskelbtų prastovų teikimas, siūloma pakeisti instituciją, kuriai turi būti teikiami šie pranešimai.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Seimo narys Mindaugas Lingė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Vadovaujantis šiuo metu galiojančio DK 47 straipsnio 1 dalies 2 punktu, darbdavys darbuotojui ar darbuotojų grupei gali skelbti prastovą, kai Vyriausybė paskelbia ekstremaliąją situaciją ir (ar) karantiną ir darbdavys dėl to negali suteikti darbuotojui darbo sutartyje sulygto darbo, nes dėl darbo organizavimo ypatumų nėra galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu, arba darbuotojas nesutinka dirbti kito jam pasiūlyto darbo.

Praktika parodė, kad reguliavimas, nustatantis prastovos paskelbimą, kai darbdavys negali suteikti darbo dėl Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino nepakankamai išsamus, neaiškus bei paliekantis galimybę piktnaudžiauti, o kai kuriais atvejais ir neefektyvus. Esant šiam reglamentavimui, darbdaviai prastovas skelbia arba pratęsia (neatšaukia) ne tik dėl nustatytų ribojimų, o ir dėl kitų priežasčių, kurių tiesiogiai nenulemia paskalbta ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, todėl ateityje siekiant išvengti tokių atvejų, tikslinga pakeisti DK nuostatas.

Taip pat šiuo metu DK 47 straipsnio 1 dalies 2 punkte yra nurodyta, kad darbdavys gali skelbti prastovą, „nes dėl darbo organizavimo ypatumų nėra galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu“. Tokia formuluotė yra klaidinanti, nes leidžia daryti išvadą, kad aplinkybė, jog dėl darbo organizavimo ypatumų nėra galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu, yra būtinoji prastovos skelbimo sąlyga. Atkreiptinas dėmesys, kad Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino laikotarpiu gali susidaryti situacijos, kai darbdavio veiklos ar darbuotojų atliekamų funkcijų specifika leidžia darbą organizuoti nuotoliniu būdu, tačiau valstybėje galiojantys ribojimai ar kitos su tuo susijusios priežastys daro neigiamą įtaką darbdavio galimybei suteikti darbą. Pažymėtina ir tai, jog šis prastovos paskelbimo pagrindas gali būti taikomas ne tik pandemijos metu, bet ir kitais atvejais, kai šalyje paskelbta ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, todėl aplinkybė, jog dėl darbo organizavimo ypatumų nėra galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu, negali būti vertinama kaip būtinoji prastovos paskelbimo sąlyga.

DK 47 straipsnio 3 dalies 1 punktas numato, kad paskelbus prastovą DK 47 straipsnio 1 dalies 2 punkto nustatytu atveju, ne vėliau kaip per vieną darbo dieną nuo prastovos paskelbimo darbdavys Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka informuoja VDI apie prastovos paskelbimą darbuotojui.

DK numatyta pareiga pranešti tik apie prastovos paskelbimą, tačiau DK nėra numatytos pareigos darbdaviui pranešti apie prastovos pratęsimą, atšaukimą, ar pareigos pateikti naujus

duomenis, kai keičiasi prastovos rūšis ir (ar) kita pateikta informacija apie prastovą. Atliekamų patikrinimų metu pastebimos situacijos, kai patikros vietoje randami darbuotojai, esantys prastovose, atspausdinami įsakymai, kuriuose atgaline data įrašomos prastovų atšaukimo datos (dokumentų valdymo sistemos, kuriose būtų fiksuojami dokumentų metaduomenys, įmonėms neprivalomos). Esant aptariamai situacijai, nėra galimybės nustatyti, ar darbuotojai iš tikrųjų nedirbo prastovų metu, taip pat – užtikrinti efektyvią ir tinkamą darbo ir poilsio laiko režimo bei šio laiko apskaitos pažeidimų prastovų metu kontrolę bei užkirsti kelią piktnaudžiavimui valstybės teikiama parama.

Paminėtina, kad Lietuvos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2020 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. EV-92 (Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2021 m. sausio 26 d. įsakymo Nr. EV-25 redakcija) „Dėl pranešimų apie paskelbtas prastovas teikimo Valstybinei darbo inspekcijai tvarkos aprašo patvirtinimo“ buvo patvirtinta pranešimų apie paskelbtas prastovas tvarka, kurioje nustatyti detalūs reikalavimai, susiję su pranešimuose dėl paskelbtos prastovos VDI teikiamais duomenimis, kurie yra būtini siekiant įgyvendinti VDI patikėtą kontrolės funkciją. Tačiau DK nesant pareigos iš anksto pranešti apie prastovų atšaukimą, kuri, VDI nuomone, turi būti nustatyta keičiant DK nuostatas, susiklosto situacijos, kai prastovų kontrolė ne visada būna efektyvi (paminėtina, kad laikotarpiu nuo 2021 m. sausio 1 d. iki rugpjūčio 31 d. VDI, vykdydama prastovų kontrolę, atliko 2780 ūkio subjektų patikrinimus, iš kurių buvo nustatyti 197 su prastovomis susiję darbo teisės normų pažeidimai).

Siūloma nustatyti detalesnė informacijos apie prastovą teikimo tvarka turėtų būti įtvirtinama ne poįstatyminiu teisės aktu, reglamentuojančiu pranešimo apie prastovas teikimo tvarką, o DK nuostatomis. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – Konstitucinis Teismas) savo aktuose ne kartą yra konstatavęs, jog iš konstitucinio teisinės valstybės principo, kitų konstitucinių imperatyvų kyla reikalavimas įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams paisyti iš Konstitucijos kylančios teisės aktų hierarchijos. Šis reikalavimas, be kita ko, reiškia, kad draudžiama žemesnės galios teisės aktais reguliuoti tuos visuomeninius santykius, kurie gali būti reguliuojami tik aukštesnės galios teisės aktais, taip pat kad žemesnės galios teisės aktuose draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruotų su nustatytuoju aukštesnės galios teisės aktuose (Konstitucinio Teismo 2005 m. sausio 19 d., 2005 m. rugsėjo 20 d. nutarimai ir kt.). Poįstatyminiu teisės aktu yra realizuojamos įstatymo normos, todėl poįstatyminiu teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu (Konstitucinio Teismo 2002 m. rugpjūčio 21 d. nutarimas). Poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai, jie turi būti priimami remiantis įstatymais, nes poįstatyminis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas nepriklausomai nuo to, ar tas aktas yra vienkartinio (ad hoc) taikymo, ar nuolatinio galiojimo (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d., 2005 m. vasario 7 d. nutarimai).

Taip pat pažymėtina, kad VDI neturi specialios, duomenims rinkti pritaikytos sistemos, kuria būtų patogu naudotis tiek ūkio subjektams teikiant informaciją apie paskelbtas prastovas ir kuri dėl tokio duomenų rinkimo institucijai nesukeltų pernelyg didelių laiko sąnaudų, netaptų administracine našta. VDI kontrolės tikslams pasiekti ir kontrolės veiksmams atlikti nėra poreikio kurti tokių modernių, šiuolaikinių klientų aptarnavimui pritaikytų informacinių sistemų, kurias jau turi Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba) ar Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. VDI turi sukūrusi jos uždaviniams ir funkcijoms atlikti reikalingas informacines sistemas, tačiau jos yra pritaikytos tik kontrolės ir prevencijos poreikiams, todėl reikalingi pakeitimai, susiję su pranešimų apie paskelbtas prastovas teikimu.

DK 47 straipsnio 3 dalies 4 punkte reglamentuojama, kad darbdavys gali paskelbti darbuotojui dalinę prastovą, kai tam tikram laikotarpiui sumažinamas darbo dienų per savaitę skaičius (ne mažiau kaip dviem darbo dienomis) ar darbo valandų per dieną skaičius (ne mažiau kaip trimis darbo valandomis). Pažymėtina, jog atliekant ūkio subjektų patikrinimus susiduriama su galimu piktnaudžiavimu, kai nėra aišku, ar konkrečiu metu darbuotojas turėtų dirbti, ar šis laikas

yra prastovos laikas, t. y. vidiniuose teisės aktuose, kuriais skelbiamos prastovos (įsakymuose), nurodomas tik laikotarpis, kuriam skelbiama dalinė prastova, tačiau nėra detalizuojama, kada bus dirbama, o kuris darbo dienos (pamainos) laikas arba kurios savaitės dienos bus laikomos prastovos laiku, kuomet darbo funkcijos neatliekamos.

Taip pat pagal šiuo metu DK 47 straipsnio 3 dalies 4 punkte numatytas dalinės prastovos skelbimo taisykles, darbdavys, atsižvelgdamas į darbo jėgos poreikį, gali skelbti prastovą tam tikram laikotarpiui sumažinamas darbuotojo darbo dienų per savaitę skaičių (ne mažiau kaip dviem darbo dienomis) arba darbo valandų per dieną skaičių (ne mažiau kaip trimis darbo valandomis), tačiau šios dalinės prastovos taisyklės tam tikrais atvejais sudėtingai pritaikomos, pavyzdžiui, kai darbuotojai dirba pagal suminę darbo laiko apskaitą ir dirbamų dienų bei valandų skaičius nuolat kinta. Siūlytina, tokią pačią tvarką dėl dalinės prastovos paskelbimo tvarkos nustatyti ir DK 47 straipsnio 2 dalies 5 punkte, reglamentuojančiame darbdavio teisę skelbti dalinę prastovą, kai nėra galimybės suteikti darbuotojui darbo sutartyje sulygto darbo dėl objektyvių priežasčių ne dėl darbuotojo kaltės ir darbuotojas nesutinka dirbti kito jam pasiūlyto darbo.

DK 47 straipsnio 2 dalis reglamentuoja prastovos, paskelbtos DK 47 straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu, kai darbdavys negali suteikti darbuotojui darbo sutartyje sulygto darbo dėl objektyvių priežasčių ne dėl darbuotojo kaltės ir darbuotojas nesutinka dirbti kito jam pasiūlyto darbo, apmokėjimo tvarką. Aptariamos dalies 4 punktas numato, kad kalendorinį mėnesį, kurį darbuotojui buvo paskelbta prastova, darbuotojo gaunamas darbo užmokestis už tą mėnesį negali būti mažesnis negu MMA, kai jo darbo sutartyje sulygta visa darbo laiko norma. Aptariamos normos formuluotė lemia, kad darbdavys, paskelbęs prastovą ilgesniam nei vieno mėnesio laikotarpiui, turi pareigą užtikrinti, kad darbuotojo darbo užmokestis nebūtų mažesnis negu MMA, tik tą kalendorinį mėnesį, kurį darbuotojui buvo paskelbtą prastova, o kitais mėnesiais, kada darbuotojas buvo prastovoje, gali būti mokama 40 procentų vidutinio darbo užmokesčio, kaip tai numatyta DK 47 straipsnio 2 dalies 3 punkte (tokios nuomonės laikosi ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2020 m. gruodžio 2 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-320-684/2020). Siūlytina nustatyti, kad paskelbus prastovą darbuotojui būtų mokama DK 47 straipsnio 2 dalies 1 – 3 punktuose nustatyta tvarka ir visą prastovos laikotarpį darbdavys darbuotojui moka darbo užmokestį, ne mažesnį kaip MMA, kai jo darbo sutartyje sulygta visa darbo laiko norma. Šiuo pakeitimu siekiama įtvirtinti vienodą garantiją darbuotojams į pajamų, ne mažesnių nei MMA, užtikrinimą prastovos laikotarpiu tiek tuo atveju, kai ji skelbiama darbdaviui negalint suteikti darbo dėl objektyvių priežasčių (DK 47 straipsnio 1 dalies 1 punktu), tiek dėl ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino sąlygotų aplinkybių (DK 47 straipsnio 1 dalies 2 punktas).

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

DK 47 straipsnio pakeitimo projektu siūlytina pakeisti DK 47 straipsnio 1 dalies 2 punktą, patikslinant, kad prastova aptariamu pagrindu gali būti skelbiama tik tuo atveju, kai nėra galimybės suteikti darbuotojui darbo sutartyje sulygto darbo dėl Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino laikotarpiu nustatytų ribojimų. Prastova šiuo pagrindu neturėtų būti skelbiama ar tęsiama, kai verslo subjektams nėra taikomi apribojimai dėl veiklos vykdymo ar kiti įpareigojimai, dėl kurių susiklosto situacija, kad nėra galimybės darbuotojams suteikti darbą. Paskelbus prastovą dažnai nurodomos priežastys nėra susijusios su apribojimais, pavyzdžiui, „sumažėjęs klientų srautas“, „sumažėjusios darbų apimtys“ ir pan., kurios neturėtų būti pagrindas skelbti prastovas minėtu DK pagrindu. Toks aptariamos normos patikslinimas suponuotų aiškų suvokimą, kad Vyriausybės paskelbta ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas savaime nesudaro pagrindo skelbti prastovą. Taip pat siūlytina numatyti, kad konkrečios priežastys, dėl kurių yra paskelbta prastova, būtų nurodomos teikiant pranešimą nustatyta tvarka pagal DK 47 straipsnio 3 dalies 1 punktą, tačiau ši pareiga galėtų būti nustatyta poįstatyminiu teisės aktu, kuris reglamentuotų pranešimų apie paskelbtas prastovas tvarką ir duomenis, kurie turi būti nurodomi pranešime.

Taip pat siūloma pakeisti DK 47 straipsnio 1 dalies 2 punktą, kuriame numatyta, kad prastova gali būti skelbiama, kai yra paskelbta ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas ir dėl to

darbdavys negali suteikti darbo sutartyje sulygto darbo, nes dėl darbo organizavimo ypatumų nėra galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu <...>. Siūlytina patikslinti aptariamą normą, sakinio jungtuką „nes“ keičiant į „ir“. Šiuo pakeitimu būtų nustatoma aiškesnė prastovos skelbimo tvarka, kad prieš priimant sprendimą skelbti prastovą, atsižvelgiant į darbo organizavimo ypatumus, būtų įvertinama galimybė darbą dirbti nuotoliniu būdu ir tik jos nesant ir darbuotojui nesutinkant dirbti kito jam pasiūlyto darbo arba tokio nesant, būtų galima skelbti prastovą.

Siūlytina detaliau reglamentuoti prastovų paskelbimo ir atšaukimo iš prastovų tvarką bei terminus – keisti DK 47 straipsnio 3 dalies 1 punktą, numatant, jog ne vėliau kaip prieš vieną darbo dieną iki prastovos paskelbimo arba atšaukimo darbdavys privalo informuoti VDI apie prastovos paskelbimą darbuotojui arba atšaukimą iš prastovos. Pateikti duomenys ne vėliau kaip prieš vieną darbo dieną turėtų būti tikslinami pasikeitus paskelbtos prastovos laikotarpiui ir (arba) prastovos rūšiai ar kitiems nustatyta tvarka pateiktiems duomenims apie prastovą. Siūlomos tvarkos nustatymas sumažintų galimybę darbdaviams atgaline data perrašyti (taisyti) dokumentus (darbo grafikus, įsakymus dėl prastovų skelbimo ir pan.). Detalesnės informacijos teikimas apie prastovas veiktų kaip prevencinė priemonė siekiant išvengti piktnaudžiavimo atvejų skelbiant prastovas bei turėtų teigiamos įtakos efektyvesnei VDI vykdomai darbo prastovos metu, darbo ir poilsio laiko režimo bei šio laiko apskaitos pažeidimų kontrolei.

DK 47 straipsnio pakeitimo projektu siūloma keisti DK 47 straipsnio 3 dalies 1 punktą, numatant, kad apie prastovą Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta (su Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba suderinta) tvarka privaloma pranešti VDI per Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos informacinę sistemą. Toks pakeitimas lemtų sumažėjusią administracinę naštą, kadangi Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba turi tokiems duomenims rinkti tinkamą sistemą, kurioje verslo subjektai gali turėti savo paskyras, matyti pateiktus pranešimus, tikslinti duomenis ir kt.

Tikslinga atlikti DK 47 straipsnio 2 dalies 5 punkto ir 3 dalies 4 punkto pakeitimus, patikslinant nuostatą, kad darbdavys turi raštu nustatyti paliekamų dirbti valandų pradžią ir pabaigą bei prastovos laiką, o sumažinant darbo dienų per savaitę skaičių, raštu nustatyti, kuriomis dienomis bus dirbama bei kuriomis dienomis bus prastova. Šiuo pakeitimu būtų išvengta galimo piktnaudžiavimo, kai ūkio subjektų patikrinimų metu nėra aišku, ar darbuotojai tuo metu turėtų dirbti ar jiems yra dalinės prastovos laikas.

Taip pat siūlytina pakeisti DK 47 straipsnio 2 dalies 5 punktą ir 3 dalies 4 punktą nustatant lankstesnę dalinės prastovos skelbimo tvarką numatant, kad esant poreikiui dalinė prastova galėtų būti skelbiama sumažinant darbo valandų per savaitę skaičių (nepaisant to, ar bus sumažinama darbo dienomis ar valandomis ar taikant abu šiuos būdus), tačiau taip pat nustatant minimalią ribą, kada gali būti skelbiama dalinė prastova, t. y., sutrumpinama turėtų būti ne mažiau keturiasdešimt procentų darbuotojo darbo laiko normos. Tokia minimali trukmė būtų panaši į taikomą šiuo metu, tačiau leistų darbdaviams pagal darbo jėgos poreikį konkrečiomis dienomis nustatyti, kuriuo metu ir kiek valandų ar dienų bus dirbama, o kada bus dalinė prastova.

DK 47 straipsnio pakeitimo projektu siūloma keisti DK 47 straipsnio 2 dalies 4 ir 5 punktus, reglamentuojančius prastovos, paskelbtos DK 47 straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu, ir dalinės prastovos apmokėjimą. Šiuo pakeitimu siekiama nustatyti nuoseklų ir teisingą apmokėjimą už prastovą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai nenumatoma.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų priėmimas neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Turėtų būti keičiamas Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2020 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. EV-92 patvirtintas „Pranešimų apie paskelbtas prastovas teikimo Valstybinei darbo inspekcijai tvarkos aprašas".

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nėra vartojama naujai apibrėžtų sąvokų.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymus, reikės parengti poįstatyminį teisės aktą, reglamentuojantį pranešimų teikimo tvarką per Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos informacinę sistemą.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įgyvendinus įstatymo pakeitimo projektą gali būti sutaupomos lėšos, skirtos subsidijoms, tačiau konkretaus dydžio nėra galimybės pateikti, nes jis priklausys nuo ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino trukmės ir taikomų ribojimų verslo subjektams.

14. Rengiant įstatymų projektus gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą konsultuotasi su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos specialistais.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „prastova“, „ekstremalioji situacija“, „karantinas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.